Przystanek historia

https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/konfederacja-polski-nie/80866,Konfederacja-Polski-Niepodleglej-wobec-historycznego-kompromisu.html

Fot. z zasobu IPN

ARTYKUŁ

Konfederacja Polski Niepodległej wobec „historycznego kompromisu”

OKRES HISTORYCZNY

(1970-1980) Od Gdańska do Gdańska (1980-1990) Epoka Solidarności

Autor: ROMAN GIEROŃ 22.04.2021

W Polsce drugiej połowy lat siedemdziesiątych pogłębiał się kryzys gospodarczy. Spadało zaufanie do władzy. Sytuacja międzynarodowa sprzyjała odwilży. Zaciąganie zachodnich kredytów ograniczało możliwości stosowania

represji. Oczekiwania społeczne rosły. W takich okolicznościach powstała KPN.

> „Tylko szaleńcy w opinii prawie całego narodu mogli marzyć o niepodległej Polsce. Nazwa KPN budzi niepokój, jak przed laty budziło niepokój słowo legiony”

– pisano na łamach „Opinii Krakowskiej”[1].

Deklaracja ideowa KPN z 1 września 1979 r. rozpoczyna się od słów „Jesteśmy kolejną zmianą w długim pochodzie pokoleń”[2].

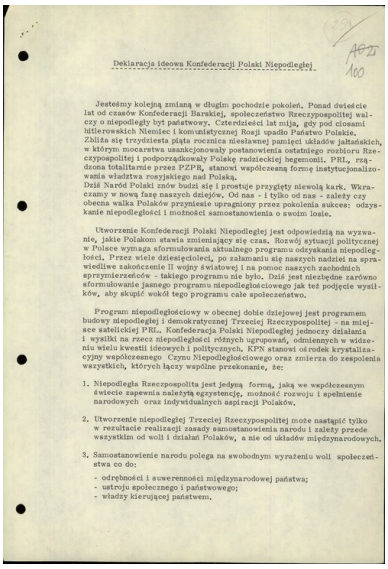

Deklaracja ideowa Konfederacji Polski Niepodległej

Jesteśmy kolejną zmianą w długim pochodzie pokoleń. Ponad dwieście lat od czasów Konfederacji Barskiej, społeczeństwo Rzeczypospolitej walczy o niepodległy byt państwowy. Czterdzieści lat mija, gdy pod ciosami hitlerowskich Niemiec i komunistycznej Rosji upadło Państwo Polskie. Zbliża się trzydziesta piąta rocznica niesławnej pamięci układów jałtańskich, w którym mocarstwa usankcjonowały postanowienia ostatniego rozbioru Rzeczypospolitej i podporządkowały Polskę radzieckiej hegemonii. PRL, rządzona totalitarnie przez PZPR, stanowi współczesną formę instytucjonalizowania władztwa rosyjskiego nad Polską.
Dziś Naród Polski znów budzi się i prostuje przygięty niewolą kark. Wkraczamy w nową fazę naszych dziejów. Od nas - i tylko od nas - zależy czy obecna walka Polaków przyniesie upragniony przez pokolenia sukces: odzyskanie niepodległości i możności samostanowienia o swoim losie.

Utworzenie Konfederacji Polski Niepodległej jest odpowiedzią na wyzwanie, jakie Polakom stawia zmieniający się czas. Rozwój sytuacji politycznej w Polsce wymaga sformułowania aktualnego programu odzyskania niepodległości. Przez wiele dziesięcioleci, po załamaniu się naszych nadziei na sprawiedliwe zakończenie II wojny światowej i na pomoc naszych zachodnich sprzymierzeńców - takiego programu nie było. Dziś jest niezbędne zarówno sformułowanie jasnego programu niepodległościowego jak też podjęcie wysiłków, aby skupić wokół tego programu całe społeczeństwo.

Program niepodległościowy w obecnej dobie dziejowej jest programem budowy niepodległej i demokratycznej Trzeciej Rzeczypospolitej - na miejsce satelickiej PRL. Konfederacja Polski Niepodległej jednoczy działania i wysiłki na rzecz niepodległości różnych ugrupowań, odmiennych w widzeniu wielu kwestii ideowych i politycznych, KPN stanowi odrodek krystalizacyjny współczesnego Czynu Niepodległościowego oraz zmierza do zespolenia wszystkich, których łączy wspólne przekonanie, że:

1. Niepodległa Rzeczpospolita jest jedyną formą, jaką we współczesnym świecie zapewnia należytą egzystencję, możność rozwoju i spełnienie narodowych oraz indywidualnych aspiracji Polaków.

2. Utworzenie niepodległej Trzeciej Rzeczypospolitej może nastąpić tylko w rezultacie realizacji zasady samostanowienia narodu i zależy przede wszystkim od woli i działań Polaków, a nie od układów międzynarodowych.

3. Samostanowienie narodu polega na swobodnym wyrażeniu woli społeczeństwa co do:
- odrębności i suwerenności międzynarodowej państwa;
- ustroju społecznego i państwowego;
- władzy kierującej państwem.

***Deklaracja ideowa Konfederacji Polski Niepodległej*, s. 1. Z zasobu IPN**

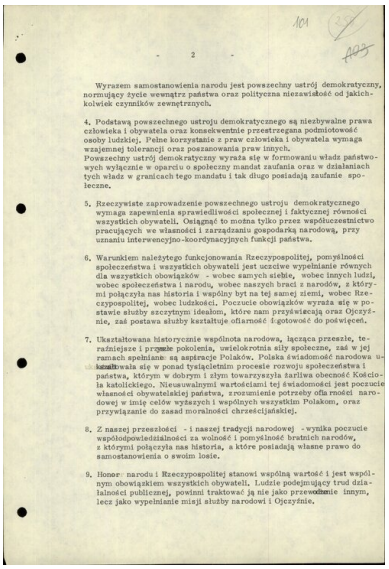

- 2 -

Wyrazem samostanowienia narodu jest powszechny ustrój demokratyczny, normujący życie wewnątrz państwa oraz polityczna niezawisłość od jakichkolwiek czynników zewnętrznych.

4. Podstawą powszechnego ustroju demokratycznego są niezbywalne prawa człowieka i obywatela oraz konsekwentnie przestrzegana podmiotowość osoby ludzkiej. Pełne korzystanie z praw człowieka i obywatela wymaga wzajemnej tolerancji oraz poszanowania praw innych.
Powszechny ustrój demokratyczny wyraża się w formowaniu władz państwowych wyłącznie w oparciu o społeczny mandat zaufania oraz w działaniach tych władz w granicach tego mandatu i tak długo posiadają zaufanie społeczne.

5. Rzeczywiste zaprowadzenie powszechnego ustroju demokratycznego wymaga zapewnienia sprawiedliwości społecznej i faktycznej równości wszystkich obywateli. Osiągnąć to można tylko przez współuczestnictwo pracujących we własności i zarządzaniu gospodarką narodową, przy uznaniu interwencyjno-koordynacyjnych funkcji państwa.

6. Warunkiem należytego funkcjonowania Rzeczypospolitej, pomyślności społeczeństwa i wszystkich obywateli jest uczciwe wypełnianie równych dla wszystkich obowiązków - wobec samych siebie, wobec innych ludzi, wobec społeczeństwa i narodu, wobec naszych braci z narodów, z którymi połączyła nas historia i wspólny byt na tej samej ziemi, wobec Rzeczypospolitej, wobec ludzkości. Poczucie obowiązków wyraża się w postawie służby szczytnym ideałom, które nam przyświecają oraz Ojczyźnie, zaś postawa służby kształtuje ofiarność i gotowość do poświęceń.

7. Ukształtowana historycznie wspólnota narodowa, łącząca przeszłe, teraźniejsze i przyszłe pokolenia, wielokrotnia siły społeczne, zaś w jej ramach spełniane są aspiracje Polaków. Polaka świadomość narodowa ukształtowała się w ponad tysiącletnim procesie rozwoju społeczeństwa i państwa, którym w dobrym i złym towarzyszyła żarliwa obecność Kościoła katolickiego. Nieusuwalnymi wartościami tej świadomości jest poczucie własności obywatelskiej państwa, zrozumienie potrzeby ofiarności narodowej w imię celów wyższych i wspólnych wszystkim Polakom, oraz przywiązanie do zasad moralności chrześcijańskiej.

8. Z naszej przeszłości - i naszej tradycji narodowej - wynika poczucie współodpowiedzialności za wolność i pomyślność bratnich narodów, z którymi połączyła nas historia, a które posiadają własne prawo do samostanowienia o swoim losie.

9. Honor narodu i Rzeczypospolitej stanowi wspólną wartość i jest wspólnym obowiązkiem wszystkich obywateli. Ludzie podejmujący trud działalności publicznej, powinni traktować ją nie jako przywilej nie innym, lecz jako wypełnianie misji służby narodowi i Ojczyźnie.

***Deklaracja ideowa Konfederacji Polski Niepodległej*, s. 2. Z zasobu IPN**

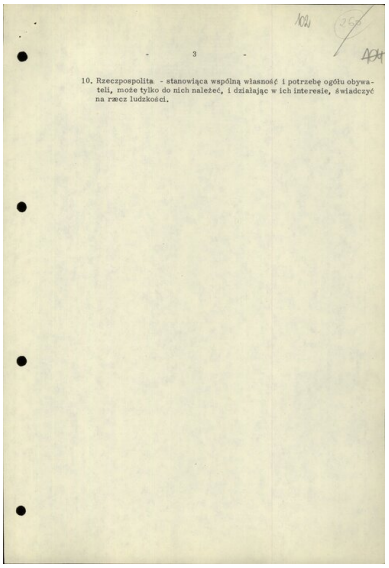

- 3 -

10. Rzeczpospolita - stanowiąca wspólną własność i potrzebę ogółu obywateli, może tylko do nich należeć, i działając w ich interesie, świadczyć na rzecz ludzkości.

***Deklaracja ideowa Konfederacji Polski Niepodległej*, s. 3. Z zasobu IPN**

„Rewolucja bez rewolucji”

Uroczyste odczytanie aktu założycielskiego przez Ninę Milewską odbyło się w czterdziestą rocznicę wybuchu II wojny światowej, przy Grobie Nieznanego Żołnierza w Warszawie. Dokument podpisało kilkadziesiąt osób. Cechą charakterystyczną ugrupowania było odwołanie się do przeszłości i akcentowanie niepodległościowych korzeni. Konfederacja nawiązywała do ruchu legionowego, tradycji piłsudczykowskiej i AK-owskiej. Określała się mianem

> „pierwszej od 1947 r. niekoncesjonowanej przez komunistów partii politycznej o programie niepodległościowym, zmierzającej do obalenia władzy PZPR drogą walki politycznej”[3].

Manifest programowy *Rewolucja bez rewolucji* – Leszka Moczulskiego, twórcy i animatora KPN – był rozpowszechniany w trakcie pierwszej papieskiej pielgrzymki do Ojczyzny w czerwcu 1979 r.

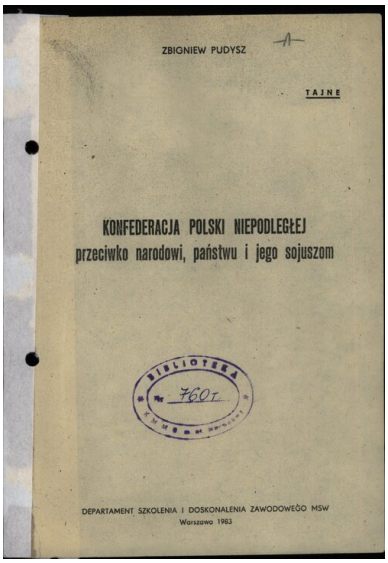

KPN w ocenie władców PRL w najgorszych latach reżimu Jaruzelskiego: Zbigniew Pudysz, *KONFEDERACJA POLSKI NIEPODLEGŁEJ przeciwko narodowi, państwu i jego sojuszom*, MSW (PRL), Warszawa 1983 (strona tytułowa)... Z

zasobu IPN

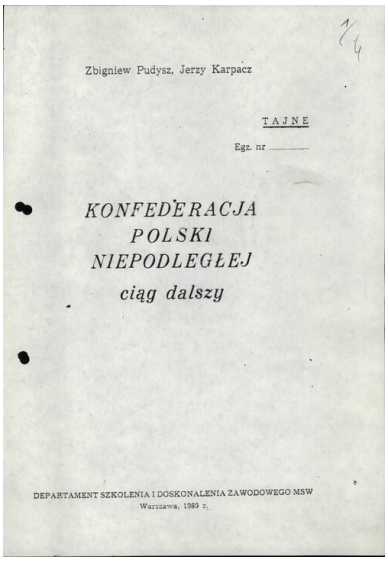
Zbigniew Pudysz, Jerzy Karpacz

TAJNE

Egz. nr .....

KONFEDERACJA
POLSKI
NIEPODLEGŁEJ
ciąg dalszy

DEPARTAMENT SZKOLENIA I DOSKONALENIA ZAWODOWEGO MSW
Warszawa, 1989 r.

...i KPN w ocenie tych (samych) władców w roku 1989, gdy co prawda „państwo polskie" nazywało się wciąż PRL, ale było, przecież, „państwem polskim", w dodatku stającym się już nawet niepodległym (jeden z autorów, Z. Pudysz, szczyt swej kariery osiągnął właśnie w tej tzw. wolnej Polsce awansując wtedy na stanowisko wiceministra MSW PRL/III RP): Zbigniew Pudysz, Jerzy Karpacz, *KONFEDERACJA POLSKI NIEPODLEGŁEJ ciąg dalszy*, MSW (PRL), Warszawa 1989 (strona tytułowa). Z zasobu IPN

W chwili gdy powstanie „niezależnej partii politycznej" stało się faktem, Moczulski odsiadywał kolejne godziny w areszcie. Odegrał on w opozycji antykomunistycznej ogromną rolę jako prekursor hasła niepodległości. W 1977 r. rozpoczął opozycyjną działalność w Ruchu Obrony Praw Człowieka i Obywatela, a dwa lata później, 21

października 1979 r., został wybrany na przewodniczącego nowo powołanej KPN.

Celem „konstruktywnej rewolucji” było zbudowanie państwa niepodległego i demokratycznego. Moczulski postrzegał władze Polski „ludowej” jako administrację kolonialną sprawującą rządy w oparciu o sowiecką legitymację. Jego zdaniem ugoda była dla reżimu instrumentem rozładowywania napięć społecznych, a cel komunistów sprowadzał się jedynie do trwania przy władzy. W tej sytuacji obywatele mogli odzyskać niepodległe państwo wykorzystując wewnętrzne sprzeczności systemu.

> Cechą charakterystyczną KPN było odwołanie się do przeszłości i akcentowanie niepodległościowych korzeni. Konfederacja nawiązywała do ruchu legionowego, tradycji piłsudczykowskiej i AK-owskiej.

W marcu 1980 r. konfederaci podjęli próbę zgłoszenia ośmiu kandydatów w wyborach do sejmu. Po odmowie rejestracji ogłosili bojkot wyborów. Dwa miesiące później zorganizowali publiczne obchody święta Konstytucji 3 maja. Formacja się rozrastała. W lipcu odbył się pierwszy kongres partii w Lądku-Zdroju – został rozbity przez SB. Władza obawiała się radykalnych haseł konfederatów. Znaczenie KPN wzrosło po aresztowaniu jej liderów w 1980 r. Moczulski został skazany na siedem lat więzienia, Romuald Szeremietiew oraz Tadeusz Stański – na pięć lat, Tadeusz Jandziszak – na dwa lata w zawieszeniu na pięć lat. Dzięki amnestii trzej pierwsi wyszli na wolność w 1984 r. Zdecydowali się na kontynuowanie aktywności o charakterze półjawnym, bez stosowania przemocy.

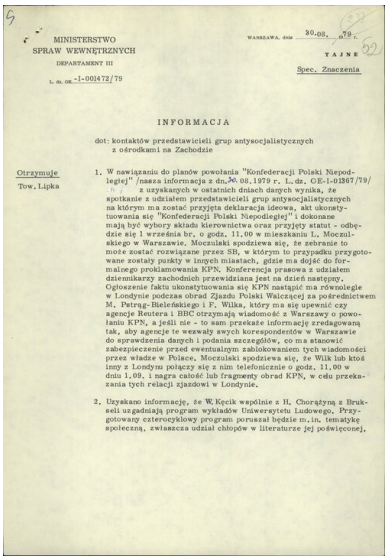

MINISTERSTWO
SPRAW WEWNĘTRZNYCH
DEPARTAMENT III
L. dz. OE-I-001472/79

WARSZAWA, dnia 30.08. 1979 r.

TAJNE

Spec. Znaczenia

INFORMACJA

dot: kontaktów przedstawicieli grup antysocjalistycznych z ośrodkami na Zachodzie

Otrzymuje
Tow. Lipka

1. W nawiązaniu do planów powołania "Konfederacji Polski Niepodległej" /nasza informacja z dn. 30.08.1979 r. L.dz. OE-I-01267/79/ z uzyskanych w ostatnich dniach danych wynika, że spotkanie z udziałem przedstawicieli grup antysocjalistycznych na którym ma zostać przyjęta deklaracja ideowa, akt ukonstytuowania się "Konfederacji Polski Niepodległej" i dokonane mają być wybory składu kierownictwa oraz przyjęty statut - odbędzie się 1 września br. o godz. 11.00 w mieszkaniu L. Moczulskiego w Warszawie. Moczulski spodziewa się, że zebranie to może zostać rozwiązane przez SB, w którym to przypadku przygotowane zostały punkty w innych miastach, gdzie ma dojść do formalnego proklamowania KPN. Konferencja prasowa z udziałem dziennikarzy zachodnich przewidziana jest na dzień następny. Ogłoszenie faktu ukonstytuowania się KPN nastąpić ma równolegle w Londynie podczas obrad Zjazdu Polski Walczącej za pośrednictwem M. Petrag-Bieleńskiego i F. Wilka, który ma się upewnić czy agencje Reutera i BBC otrzymają wiadomość z Warszawy o powołaniu KPN, a jeśli nie - to sam przekaże informację zredagowaną tak, aby agencje te weszły swych korespondentów w Warszawie do sprawdzenia danych i podania szczegółów, co ma stanowić zabezpieczenie przed ewentualnym zablokowaniem tych wiadomości przez władze w Polsce. Moczulski spodziewa się, że Wilk lub ktoś inny z Londynu połączy się z nim telefonicznie o godz. 11.00 w dniu 1.09. i nagra całość lub fragmenty obrad KPN, w celu przekazania tych relacji zjazdowi w Londynie.

2. Uzyskano informację, że W.Kęcik wspólnie z H. Chorążyną z Brukseli uzgadniają program wykładów Uniwersytetu Ludowego. Przygotowany czterocyklowy program poruszał będzie m.in. tematykę społeczną, zwłaszcza udział chłopów w literaturze jej poświęconej,

Jedna z notatek MSW PRL na temat okoliczności powstawania KPN, 30 sierpnia 1978 (s. 1). Z zasobu IPN

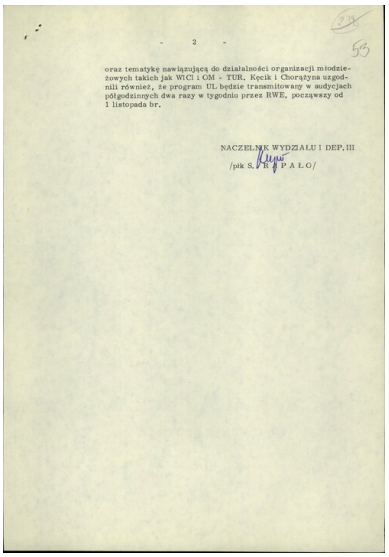

- 2 -

oraz tematykę nawiązującą do działalności organizacji młodzieżowych takich jak WCL i CM - TUR. Kęcik i Chorążyna uzgodnili również, że program UL będzie transmitowany w audycjach półgodzinnych dwa razy w tygodniu przez RWE, począwszy od 1 listopada br.

NACZELNIK WYDZIAŁU I DEP. III
/płk S. [illegible] P A Ł O/

Druga strona notatki MSW PRL z 30 sierpnia 1978 r. na temat okoliczności powstawania KPN. Z zasobu IPN

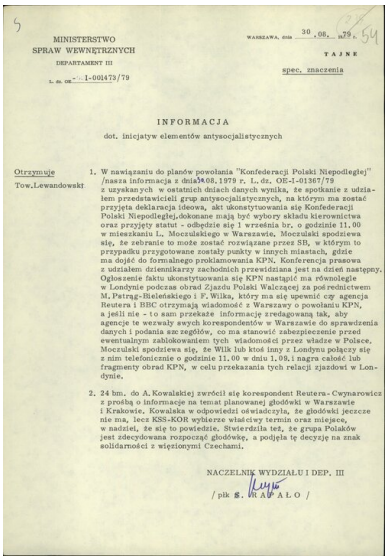

MINISTERSTWO
SPRAW WEWNĘTRZNYCH
DEPARTAMENT III
L. dz. OE-1-00473/79

WARSZAWA, dnia 30.08.1979 r.

TAJNE

spec. znaczenia

INFORMACJA

dot. inicjatyw elementów antysocjalistycznych

Otrzymuje
Tow.Lewandowskt

1. W nawiązaniu do planów powołania "Konfederacji Polski Niepodległej" /nasza informacja z dnia 30.08.1979 r. L.dz. OE-1-01367/79 z uzyskanych w ostatnich dniach danych wynika, że spotkanie z udziałem przedstawicieli grup antysocjalistycznych, na którym ma zostać przyjęta deklaracja ideowa, akt ukonstytuowania się Konfederacji Polski Niepodległej,dokonane mają być wybory składu kierownictwa oraz przyjęty statut - odbędzie się 1 września br. o godzinie 11.00 w mieszkaniu L. Moczulskiego w Warszawie. Moczulski spodziewa się, że zebranie to może zostać rozwiązane przez SB, w którym to przypadku przygotowane zostały punkty w innych miastach, gdzie ma dojść do formalnego proklamowania KPN. Konferencja prasowa z udziałem dziennikarzy zachodnich przewidziana jest na dzień następny. Ogłoszenie faktu ukonstytuowania się KPN nastąpić ma równolegle w Londynie podczas obrad Zjazdu Polski Walczącej za pośrednictwem M.Patrąg-Bielelskiego i F.Wilka, który ma się spewnić czy agencja Reutera i BBC otrzymają wiadomość z Warszawy o powołaniu KPN, a jeśli nie - to sam przekaże informacje zredagowaną tak, aby agencje te wezwały swych korespondentów w Warszawie do sprawdzenia danych i podania szczegółów, co ma stanowić zabezpieczenie przed ewentualnym zablokowaniem tych wiadomości przez władze w Polsce. Moczulski spodziewa się, że Wilk lub ktoś inny z Londynu połączy się z nim telefonicznie o godzinie 11.00 w dniu 1.09. i nagra całość lub fragmenty obrad KPN, w celu przekazania tych relacji zjazdowi w Londynie.

2. 24 bm. do A.Kowalskiej zwrócił się korespondent Reutera - Cwynarowicz z prośbą o informacje na temat planowanej głodówki w Warszawie i Krakowie. Kowalska w odpowiedzi oświadczyła, że głodówki jeszcze nie ma, lecz KSS-KOR wybierze właściwy termin oraz miejsce, w nadziei, że się to powiedzie. Stwierdziła też, że grupa Polaków jest zdecydowana rozpocząć głodówkę, a podjęła tę decyzję na znak solidarności z więzionymi Czechami.

NACZELNIK WYDZIAŁU I DEP. III
/ płk S. KRAWAŁO /

Inna notatka MSW PRL na temat wykrytych planów utworzenia przez *elementy antysocjalistyczne* Konfederacji Polski Niepodległej, 30 sierpnia 1978. Z zasobu IPN

W 1984 r. na drugim kongresie KPN ogłoszono strategię „trzech horyzontów”, czyli walki o pluralizm związkowy, polityczny i III Rzeczpospolitą. Celem była niepodległość, a drogą do niej – odbudowa NSZZ „Solidarność”. Moczulski ponownie został przewodniczącym partii. Dla niego odpowiednią formułą organizacji była partia łącząca różnorodne środowiska, od lewicowych po prawicowe. Już przed kongresem ujawnił się rozłam. Część założycieli formacji zdecydowała się wystąpić z KPN i dalszą działalność prowadzić w konspiracji. W 1985 r. w rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego ogłosiła utworzenie Polskiej Partii Niepodległościowej.

Autor „rewolucji bez rewolucji” patrzył daleko w przyszłość. Już w roku 1985 pisał, że suwerenna III Rzeczpospolita ma do odegrania

> „ważną rolę międzynarodową. Powinna stać się z czasem nie tylko przykładem, ale i katalizatorem oraz głównym czynnikiem integrującym poczynania innych niepodległych narodów naszej części Europy, określanej często mianem Międzymorza”[4].

Wiosną 1987 r. lider konfederatów odbył podróż po Europie i Stanach Zjednoczonych. Wyjazd wykorzystał do rozmów z politykami. Został przyjęty w Białym Domu przez wiceprezydenta George'a Busha.

Bydgoszcz (prawdopodobnie okupowana siedziba ZM ZSMP), transparenty z postulatami KPN, 25 października 1989 r. Fot. z zasobu IPN

„Porozumienie jest formą walki"

Wprowadzenie stanu wojennego według Moczulskiego było dowodem bezsilności i desperacji komunistów. W wywiadzie z listopada 1987 r. mówił:

> „Społeczeństwo, opozycja, Solidarność stawiły czoła stanowi wojennemu – i to myśmy tę wojnę wygrali […]. Wypuszczając więźniów politycznych we wrześniu 1986 i inicjując politykę liberalizacji – faktycznej zgody na istnienie i działalność demokratycznej opozycji, uznania jej trwałości i niezniszczalności – władze PRL przyznały się do klęski"[5].

Kolejne lata to czas pogarszających się nastrojów społecznych. Przywódca ZSRS Michaił Gorbaczow rozpoczął pierestrojkę. Szef MSW PRL Czesław Kiszczak w sierpniu 1988 r., podczas fali strajków, przedstawił ideę „okrągłego stołu". Ekipa Wojciecha Jaruzelskiego, obawiając się wybuchu niezadowolenia społecznego, zainicjowała nowy kurs polityczny. Lider Solidarności Lech Wałęsa ugasił protesty. Rozpoczęto dialog

dotyczący zasad przyszłych rozmów.

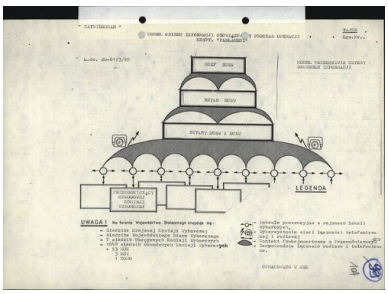

Model obiegu informacji obowiązujący podczas operacji krypt. "Parlament", dokument MSW PRL. Z zasobu IPN

Te przygotowania do negocjacji między tzw. stroną społeczną a rządową wywołały różne krytyczne oceny w kręgach opozycji demokratycznej. Dawni konfederaci, a wówczas członkowie PPN, ogłosili 17 września 1988 r. w czasopiśmie „Sprawa" rezolucję. Pomysł porozumień i „okrągłego stołu" określili w niej jako manipulację komunistyczną. Stwierdzili, że uczestnicy rozmów

> „są wybierani przez reżim PRL, a nie przez społeczeństwo, i dlatego nie mogą być uznani za reprezentację narodu. Działacze NSZZ «S» są jedynie częścią zorganizowanego społeczeństwa i nie mogą reprezentować jego całości"[6].

Podobne stanowisko prezentowała Solidarność Walcząca Kornela Morawieckiego, która nie popierała „wchodzenia grup i osób niezależnych w struktury władzy komunistycznej"[7].

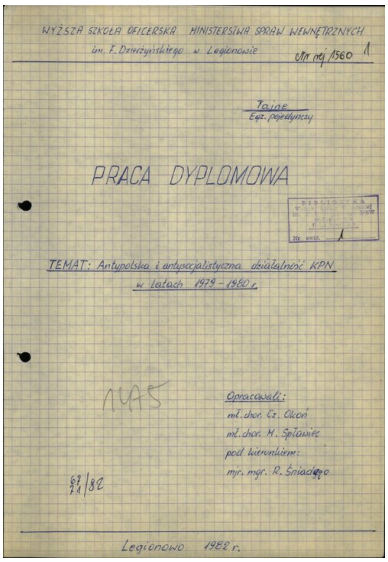

WYŻSZA SZKOŁA OFICERSKA MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH
im. F. Dzierżyńskiego w Legionowie

Nr inw. A560 1

Tajne
Egz. pojedynczy

PRACA DYPLOMOWA

TEMAT: Antypolska i antysocjalistyczna działalność KPN w latach 1979 - 1980 r.

Opracowali:
mł. chor. Cz. Olczak
mł. chor. M. Spławiński
pod kierunkiem:
mgr. mgr. R. Śniadego

Legionowo 1982 r.

***Antypolska i antysocjalistyczna działalność KPN w latach 1979 - 1980*, Legionowo 1982 (strona tytułowa pracy dyplomowej napisanej w Wyższej Szkole Oficerskiej MSW PRL im. Feliksa Dzierżyńskiego). Z zasobu IPN**

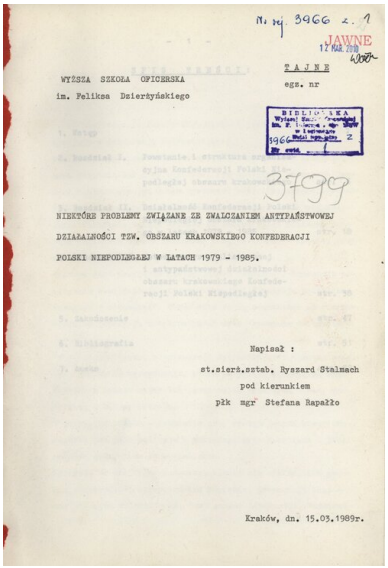

Nr inw. 3966 t. 1

JAWNE

TAJNE
egz. nr

WYŻSZA SZKOŁA OFICERSKA
im. Feliksa Dzierżyńskiego

3799

NIEKTÓRE PROBLEMY ZWIĄZANE ZE ZWALCZANIEM ANTYPAŃSTWOWEJ DZIAŁALNOŚCI TZW. OBSZARU KRAKOWSKIEGO KONFEDERACJI POLSKI NIEPODLEGŁEJ W LATACH 1979 - 1985.

Napisał :
st.sierż.sztab. Ryszard Stalmach
pod kierunkiem
płk mgr Stefana Rapałko

Kraków, dn. 15.03.1989r.

W 1989 r. w kuźni kadr „służb" bezpieczeństwa i konstytucyjnej ochrony „państwa", także tego

lepionego wtedy w Magdalence i przy Okrągłym Stole, KPN niezmiennie była *antypaństwowa*, zapewne dlatego, że żądała - Polski Niepodległej. (Strona tytułowa jednej z prac dyplomowych napisanych w 1989 r. w Wyższej Szkole Oficerskiej MSW PRL im. Feliksa Dzierżyńskiego.) Z zasobu IPN

Konfederacja z rezerwą podchodziła do rozmów z władzą, jednak nie odrzucała tego pomysłu. W rezolucjach z 1988 r. stawiano warunki wstępne. Porozumienie z komunistami mogło dotyczyć wyłącznie kwestii reform gospodarczych. Ponadto apelowano do pozostałych przedstawicieli opozycji o sformułowanie wspólnego stanowiska. Moczulski nie wykluczał możliwości zawarcia umowy z władzami. Uważał, że da ona opozycji szersze możliwości działania. Jednak był on poza głównym nurtem wydarzeń, komuniści nie chcieli bowiem rozmawiać z osobami uznawanymi przez nich za radykałów.

> Moczulski postrzegał władze Polski „ludowej" jako administrację kolonialną sprawującą rządy w oparciu o sowiecką legitymację. Jego zdaniem ugoda była dla reżimu instrumentem rozładowywania napięć społecznych, a cel komunistów sprowadzał się jedynie do trwania przy władzy.

Według lidera konfederatów, fala strajków w 1988 r. była preludium do rewolucji. Moczulski uważał, że Wałęsa popełnił błąd, przeprowadzając akcję ich „gaszenia". W tym czasie KPN organizowała demonstracje na rzecz poszanowania praw obywatelskich oraz podejmowała próby zjednoczenia opozycji. Do zebrania środowisk niepodległościowych doszło 11 października 1988 r. Apelowano o przeprowadzenie wolnych wyborów i przywrócenie Solidarności. Funkcjonariusze „zbrojnego ramienia partii" inwigilowali KPN oraz podejmowali działania dezintegracyjne. W jednej z analiz bezpieki określono Konfederację jako „jedną z najbardziej

zagrażających bezpieczeństwu państwa organizacji opozycyjnych". Środowiska przeciwne idei rozmów z władzą spotkały się w Jastrzębiu 25 lutego 1989 r. Przybyli przedstawiciele KPN, SW, PPS-Rewolucji Demokratycznej, Ruchu „Wolność i Pokój", a także ludzie pozostający w sporze z Wałęsą. Bezpieka rozbiła obrady. Zatrzymano 120 osób.

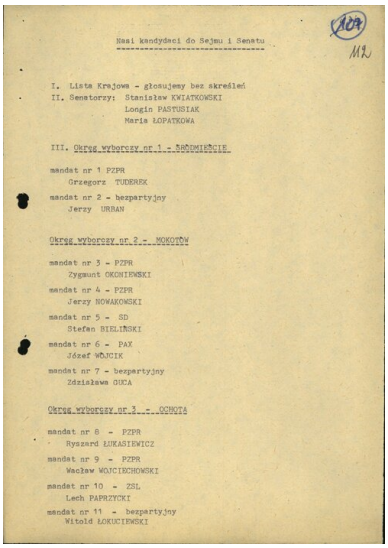

Nasi kandydaci do Sejmu i Senatu

I. Lista Krajowa - głosujemy bez skreśleń
II. Senatorzy: Stanisław KWIATKOWSKI
Longin PASTUSIAK
Maria ŁOPATKOWA

III. Okręg wyborczy nr 1 - ŚRÓDMIEŚCIE

mandat nr 1 PZPR
Grzegorz TUDEREK
mandat nr 2 - bezpartyjny
Jerzy URBAN

Okręg wyborczy nr 2 - MOKOTÓW

mandat nr 3 - PZPR
Zygmunt OKONIEWSKI
mandat nr 4 - PZPR
Jerzy NOWAKOWSKI
mandat nr 5 - SD
Stefan BIELIŃSKI
mandat nr 6 - PAX
Józef WÓJCIK
mandat nr 7 - bezpartyjny
Zdzisława GUCA

Okręg wyborczy nr 3 - OCHOTA

mandat nr 8 - PZPR
Ryszard ŁUKASIEWICZ
mandat nr 9 - PZPR
Wacław WOJCIECHOWSKI
mandat nr 10 - ZSL
Lech PAPRZYCKI
mandat nr 11 - bezpartyjny
Witold ŁOKUCIEWSKI

***Nasi kandydaci do Sejmu i Senatu...*, początek jednego z „wyborczych" (czerwiec 1989) dokumentów MSW PRL. Z zasobu IPN**

Działania KPN były postrzegane przez władzę i część opozycji jako sabotaż trwających rozmów. Trzeci kongres KPN, na którym opracowano plan działania wobec wydarzeń w kraju, rozpoczął się 4 lutego 1989 r. w Warszawie – czyli w przededniu obrad „okrągłego stołu". Został przerwany wskutek interwencji SB. Kontynuowano go w Krakowie 4 marca. Nie zaproszono przedstawicieli innych organizacji niepodległościowych. W uchwalonym programie zapisano:

> „Polska znajduje się w szczególnym punkcie. Zbliża się gwałtowna, wzbierająca fala masowego naporu społecznego. Pod jej uderzeniem rozpadnie się wiele zmurszałych struktur, a cała Polska uzyska nowe oblicze"[8].

Warto dodać, że koniec zimy i początek wiosny w Krakowie to czas regularnych walk ulicznych z milicją i ZOMO. Opozycyjna młodzież z Niezależnego Zrzeszenia Studentów, Konfederacji Polski Niepodległej oraz Ruchu „WiP” wykrzykiwała hasło „Chcemy zrobić rewolucję”. „Żądamy wolnych wyborów!” Część opozycji kontestowała postanowienia „okrągłego stołu”. Solidarność Walcząca odbierała uczestnictwo w reglamentowanych wyborach jako zdradę ideałów. Konfederacja Polski Niepodległej zdecydowała się na wzięcie w nich udziału, mimo że nie akceptowała ostatecznej formy tzw. historycznego kompromisu. W uchwale Rady Politycznej oświadczono:

> „Jeśli nie znajdzie się nikt, kto podejmie konfrontację wyborczą, występując otwarcie przeciw władzy, komuniści będą mogli twierdzić, że ich rządy nie mają politycznej alternatywy, że społeczeństwo poparło rządzącą koalicję i tych, którzy chcą z nią współpracować”.

W dokumencie podkreślono, że ostatecznym celem formacji są wolne wybory.

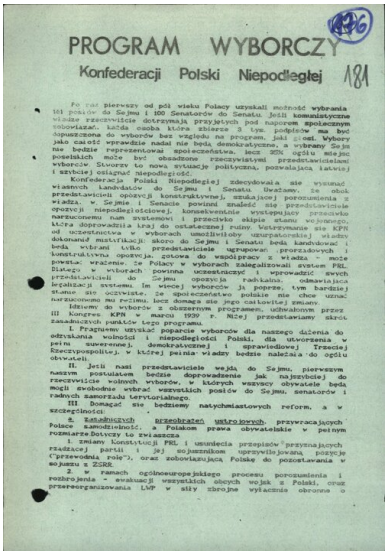

PROGRAM WYBORCZY

Konfederacji Polski Niepodległej

181

Po raz pierwszy od pół wieku Polacy uzyskali możność wybrania 161 posłów do Sejmu i 100 Senatorów do Senatu. Jeśli komunistyczne władze rzeczywiście dotrzymają przyjętych pod naciskiem społecznym zobowiązań, każda osoba która zbierze 3 tys. podpisów ma być dopuszczona do wyborów bez względu na program, jaki głosi. Wybory jako całość sprawdzian nadal nie będą demokratyczne, a wybrany Sejm nie będzie reprezentował społeczeństwa, lecz 65% ogółu miejsc poselskich może być obsadzone rzeczywistymi przedstawicielami wyborców. Stworzy to nową sytuację polityczną, pozwalającą łatwiej i szybciej osiągnąć niepodległość.

Konfederacja Polski Niepodległej zdecydowała się wysunąć własnych kandydatów do Sejmu i Senatu. Uważamy, że obok przedstawicieli opozycji konstruktywnej, szukającej porozumienia z władzą, w Sejmie i Senacie powinni znaleźć się przedstawiciele opozycji niepodległościowej, konsekwentnie występujący przeciwko narzuconemu nam systemowi i przeciwko sklepie stanu wojennego, który doprowadził kraj do ostatecznej ruiny. Wstrzymanie się KPN od uczestnictwa w wyborach umożliwiłoby uzurpatorskiej władzy dokonanie mistyfikacji: skoro do Sejmu i Senatu będą kandydować i będą wybrani tylko przedstawiciele ugrupowań prorządowych i konstruktywna opozycja, gotowa do współpracy z władzą - może powstać wrażenie, że Polacy w wyborach zalegalizowali system PRL. Dlatego w wyborach powinna uczestniczyć i wprowadzić swych przedstawicieli do Sejmu opozycja radykalna, odmawiająca legalizacji systemu. Im więcej wyborców ją poprze, tym bardziej stanie się oczywiste, że społeczeństwo polskie nie chce uznać narzuconemu mu reżimu, lecz domaga się jego całkowitej zmiany.

Idziemy do wyborów z obszernym programem, uchwalonym przez III Kongres KPN w marcu 1939 r. Niżej przedstawiamy skrót zasadniczych punktów tego programu.

I. Pragniemy uzyskać poparcie wyborców dla naszego dążenia do odzyskania wolności i niepodległości Polski, dla utworzenia w pełni suwerennej, demokratycznej i sprawiedliwej Trzeciej Rzeczypospolitej, w której pełnia władzy będzie należała do ogółu obywateli.

II. Jeśli nasi przedstawiciele wejdą do Sejmu, pierwszym naszym postulatem będzie doprowadzenie jak najrychlej do rzeczywiście wolnych wyborów, w których wszyscy obywatele będą mogli swobodnie wybrać wszystkich posłów do Sejmu, senatorów i radnych samorządu terytorialnego.

III. Domagać się będziemy natychmiastowych reform, a w szczególności:

1. Ratyfikacyjnych przekształceń ustrojowych przywracających Polsce samodzielność, a Polakom prawa obywatelskie w pełnym rozmiarze. Dotyczy to zwłaszcza

a. zmiany Konstytucji PRL, i usunięcia przepisów przyznających kierującej partii i jej sojusznikom uprzywilejowaną pozycję ("przewodnią rolę"), oraz zobowiązującą Polskę do pozostawania w sojuszu z ZSRR.

2. w ramach ogólnoeuropejskiego procesu porozumienia i rozbrojenia - ewakuacji wszystkich obcych wojsk z Polski, oraz przeorganizowania LWP w siły zbrojne wyłącznie obronne o

***Program wyborczy Konfederacji Polski Niepodległej* (s. 1), „wybory czerwcowe” 1989 r. Z zasobu IPN**

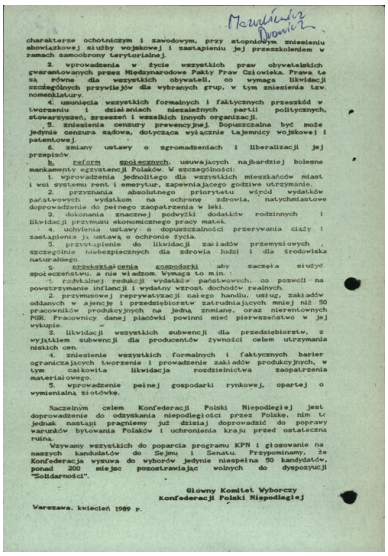

charakterze ochotniczym i zawodowym, przy stopniowym zmniejszeniu obowiązkowej służby wojskowej i zastąpieniu jej przeszkoleniem w ramach samoobrony terytorialnej.

3. wprowadzenia w życie wszystkich praw obywatelskich gwarantowanych przez Międzynarodowe Pakty Praw Człowieka. Prawa te są równe dla wszystkich obywateli, co wymaga likwidacji szczególnych przywilejów dla wybranych grup, w tym zniesienia tzw. nomenklatury.

4. usunięcia wszystkich formalnych i faktycznych przeszkód w tworzeniu i działaniach niezależnych partii politycznych, stowarzyszeń, zrzeszeń i wszelkich innych organizacji.

5. zniesienia cenzury prewencyjnej. Dopuszczalna być może jedynie cenzura sądowa, dotycząca wyłącznie tajemnicy wojskowej i patentowej.

6. zmiany ustawy o zgromadzeniach i liberalizacji jej przepisów.

b. reform społecznych, usuwających najbardziej bolesne mankamenty egzystencji Polaków. W szczególności:

1. wprowadzenia jednolitego dla wszystkich mieszkańców miast i wsi systemu rent i emerytur, zapewniającego godziwe utrzymanie.

2. przyznania absolutnego priorytetu wśród wydatków państwowych wydatkom na ochronę zdrowia, natychmiastowe doprowadzenie do pełnego zaopatrzenia w leki.

3. dokonania znacznej podwyżki dodatków rodzinnych i likwidacji przymusu ekonomicznego pracy matek.

4. uchylenia ustawy o dopuszczalności przerywania ciąży i zastąpienia ją ustawą o ochronie życia.

5. przystąpienie do likwidacji zakładów przemysłowych, szczególnie niebezpiecznych dla zdrowia ludzi i dla środowiska naturalnego.

c. uzdrowienia gospodarki aby zaczęła służyć społeczeństwu, a nie władzom. Wymaga to m.in.:

1. radykalnej redukcji wydatków państwowych, co pozwoli na powstrzymanie inflacji i wydatny wzrost dochodów realnych.

2. przymusowej reprywatyzacji całego handlu, usług, zakładów oddanych w ajencję i przedsiębiorstw zatrudniających mniej niż 50 pracowników produkcyjnych na jedną zmianę, oraz nierentownych PGR. Pracownicy danej placówki powinni mieć pierwszeństwo w jej wykupie.

3. likwidacji wszystkich subwencji dla przedsiębiorstw, z wyjątkiem subwencji dla producentów żywności celem utrzymania niskich cen.

4. zniesienie wszystkich formalnych i faktycznych barier ograniczających tworzenie i prowadzenie zakładów produkcyjnych, w tym całkowita likwidacja rozdzielnictwa zaopatrzenia materiałowego.

5. wprowadzenie pełnej gospodarki rynkowej, opartej o wymienialną złotówkę.

Naczelnym celem Konfederacji Polski Niepodległej jest doprowadzenie do odzyskania niepodległości przez Polskę, nim to jednak nastąpi pragniemy już dzisiaj doprowadzić do poprawy warunków bytowania Polaków i uchronienia kraju przed ostateczną ruiną.

Wzywamy wszystkich do poparcia programu KPN i głosowanie na naszych kandydatów do Sejmu i Senatu. Przypominamy, że Konfederacja wysuwa do wyborów jedynie niespełna 50 kandydatów, ponad 200 miejsc pozostawiając wolnych do dyspozycji "Solidarności".

Główny Komitet Wyborczy
Konfederacji Polski Niepodległej

Warszawa, kwiecień 1989 r.

***Program wyborczy Konfederacji Polski Niepodległej* (s. 2), „wybory czerwcowe" 1989 r. Z zasobu IPN**

Konfederaci, mimo utrudnień, szykan oraz represji ze strony władzy, prowadzili kampanię wyborczą. Traktowali to jako formę „walki politycznej z narzuconym Polsce systemem i satelickimi władzami PRL". W numerze 57 „Gazety Polskiej" – pisma KPN – relacjonowano, że

> „do dzisiaj wszyscy biegali, zbierając podpisy: po kościołach, podwórkach, przejściach podziemnych, deptakach i klatkach schodowych. Codziennie usłyszeć można było podawane komunikaty – mam 600, brakuje 1000, zabraknie, mam komplet […] praktycznie wszyscy zajmowali się czymś takim pierwszy raz. I to nie tylko w opozycji, ale i po stronie władzy"[9].

Zebrano wymaganą liczbę podpisów. Wystawiono własnych kandydatów we wszystkich ważniejszych regionach kraju. Moczulski w wywiadzie dla „Gazety Krakowskiej" mówił:

> „Na miejsce PRL-u chcemy zbudować III Rzeczpospolitą […]. Natomiast jesteśmy pragmatyczni w środkach,

bo polityka to jest pragmatyzm”[10].

> KPN krytykowała stronę solidarnościową za pominięcie sprawy rozliczeń z poprzednim systemem. Członkowie formacji nie akceptowali uczestnictwa czołowych postaci establishmentu PRL w nowych władzach. Moczulski oceniał gabinet Mazowieckiego jako rząd straconej szansy.

Czas pokazał, że był to plebiscyt, w którym miliony Polaków za pomocą kartki wyborczej przetrąciły kręgosłup dyktaturze komunistycznej. Konfederacja mogła wyłącznie przyglądać się starciu dwóch tytanów: PZPR i komitetów obywatelskich. Te ostatnie zgarnęły całą trzydziestopięcioprocentową pulę mandatów do sejmu oraz 99 ze 100 mandatów do senatu. Przepadli wszyscy kandydaci KPN. Tylko jeden jej członek, Andrzej Fenrych (szef okręgu tarnowskiego), kandydując z listy KO, dostał się do senatu. Jego osobisty wynik przewyższał głosy konfederacji uzyskane w całym kraju. Moczulski w wywiadzie z 15 lipca 1989 r. dla „Nowej Gazety”, oceniając wybory, stwierdził:

> „[…] najważniejsza rzecz została wygrana […] nie dopuściliśmy do stwierdzenia, że Polacy akceptują system komunistyczny, ponieważ Polacy właśnie go odrzucili, odrzucając listę krajową. Równocześnie postawiliśmy w niesłychanie trudnej sytuacji Solidarność, która nawoływała do głosowania na tzw. architektów okrągłego stołu”[11].

Konfederacja, według słów jej lidera, wzięła udział w wyborach, aby

> „ujawnić, że istnieje niepodległościowa alternatywa […], aby przy następnych wyborach ludzie mieli już świadomość, że istnieje partia o programie innym niż komuniści czy Komitet Obywatelski” [12].

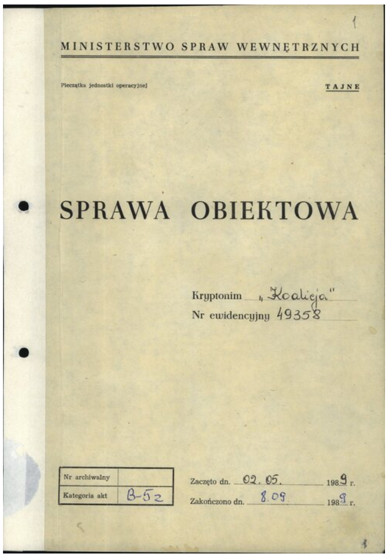

MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH

(Pieczątka jednostki operacyjnej)

TAJNE

SPRAWA OBIEKTOWA

Kryptonim „Koalicja"
Nr ewidencyjny 49358

Nr archiwalny	
Kategoria akt	B-52

Zaczęto dn. 02. 05. 1989 r.
Zakończono dn. 8.09 1989 r.

Strona tytułowa sprawy obiektowej kryptonim „Koalicja”, prowadzonej przez Stołeczny Urząd Spraw Wewnętrznych (SUSW) MSW PRL w celu kontroli „wyborów czerwcowych” 1989 r. Z zasobu IPN

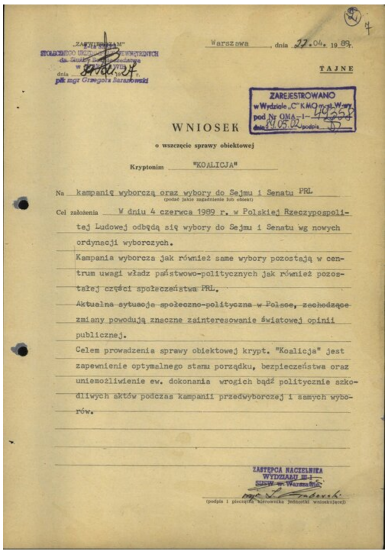

„ZATWIERDZAM"
płk mgr Grzegorz Baranowski

Warszawa, dnia 27.04.1989 r.

TAJNE

ZAREJESTROWANO w Wydziale „C" KMO m.st. W-wy pod Nr OMA-1-49358 dnia 89.05.02 podpis

WNIOSEK
o wszczęcie sprawy obiektowej

Kryptonim "KOALICJA"

Na kampanię wyborczą oraz wybory do Sejmu i Senatu PRL
(podać jakie zagadnienie lub obiekt)

Cel założenia W dniu 4 czerwca 1989 r. w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej odbędą się wybory do Sejmu i Senatu wg nowych ordynacji wyborczych.

Kampania wyborcza jak również same wybory pozostają w centrum uwagi władz państwowo-politycznych jak również pozostałej części społeczeństwa PRL.

Aktualna sytuacja społeczno-polityczna w Polsce, zachodzące zmiany powodują znaczne zainteresowanie światowej opinii publicznej.

Celem prowadzenia sprawy obiektowej krypt. "Koalicja" jest zapewnienie optymalnego stanu porządku, bezpieczeństwa oraz uniemożliwienie ew. dokonania wrogich bądź politycznie szkodliwych aktów podczas kampanii przedwyborczej i samych wyborów.

ZASTĘPCA NACZELNIKA WYDZIAŁU III-1 SUSW w Warszawie
(podpis i pieczątka kierownika jednostki wnioskującej)

Wniosek o wszczęcie sprawy

obiektowej kryptonim „Koalicja”, 27 kwietnia 1989. Z zasobu IPN

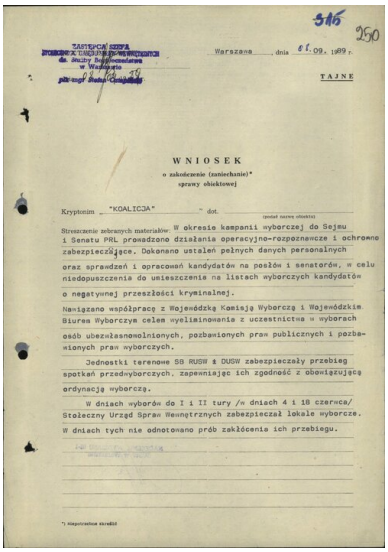

TAJNE

Warszawa, dnia 01.09.1989 r.

WNIOSEK
o zakończenie (zaniechanie)*
sprawy obiektowej

Kryptonim "KOALICJA" dot.

Streszczenie zebranych materiałów: W okresie kampanii wyborczej do Sejmu i Senatu PRL prowadzone działania operacyjno-rozpoznawcze i ochronno zabezpieczające. Dokonano ustaleń pełnych danych personalnych oraz sprawdzeń i opracowań kandydatów na posłów i senatorów, w celu niedopuszczenia do umieszczenia na listach wyborczych kandydatów o negatywnej przeszłości kryminalnej.

Nawiązano współpracę z Wojewódzką Komisją Wyborczą i Wojewódzkim Biurem Wyborczym celem wyeliminowania z uczestnictwa w wyborach osób ubezwłasnowolnionych, pozbawionych praw publicznych i pozbawionych praw wyborczych.

Jednostki terenowe SB RUSW i DUSW zabezpieczały przebieg spotkań przedwyborczych, zapewniając ich zgodność z obowiązującą ordynacją wyborczą.

W dniach wyborów do I i II tury /w dniach 4 i 18 czerwca/ Stołeczny Urząd Spraw Wewnętrznych zabezpieczał lokale wyborcze. W dniach tych nie odnotowano prób zakłócenia ich przebiegu.

*) niepotrzebne skreślić

Wniosek o zakończenie sprawy obiektowej kryptonim „Koalicja”, 8 września 1989 (s. 1). Z zasobu IPN

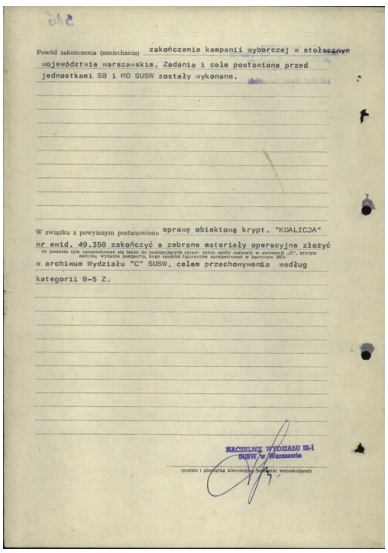

Powód zakończenia (zaniechania) zakończenie kampanii wyborczej w stołecznym województwie warszawskim. Zadania i cele postawione przed jednostkami SB i MO SUSW zostały wykonane.

W związku z powyższym postanowiono sprawę obiektową krypt. "KOALICJA" nr ewid. 49.350 zakończyć a zebrane materiały operacyjne złożyć w archiwum Wydziału "C" SUSW, celem przechowywania według kategorii B-5 Z.

NACZELNIK WYDZIAŁU III-1
SUSW w Warszawie

...Zadania i cele postawione przed jednostkami SB i MO SUSW zostały wykonane... **Wniosek o**

zakończenie sprawy obiektowej kryptonim „Koalicja”, 8 września 1989 (s. 2). Z zasobu IPN

„Tamtej jesieni Polska stanęła w miejscu”

Mimo że KPN przegrała, kampania wyborcza zaktywizowała struktury partyjne i dostarczyła „świeżej krwi”. Wzrosła popularność partii i jej lidera. W pracę formacji angażowali się przedstawiciele młodego pokolenia. 19 lipca 1989 r. Jaruzelski został prezydentem PRL. Wywołało to protesty. Działalność konfederatów czyniła partię Moczulskiego największym oponentem nowego rządu Tadeusza Mazowieckiego i krytykiem konsekwentnego trzymania się ustaleń „okrągłego stołu” w czasie, gdy można było podjąć stanowcze działania wobec systemu. Domagano się radykalnego zerwania z pozostałościami reżimu komunistycznego.

Konfederacja krytykowała stronę solidarnościową za pominięcie sprawy rozliczeń z poprzednim systemem. Członkowie formacji nie akceptowali uczestnictwa czołowych postaci peerelowskiego establishmentu w nowych władzach. Moczulski oceniał gabinet Mazowieckiego jako rząd straconej szansy:

> „[…] nie potrafił wykorzystać okazji, jaką dała Polsce historia. Władza komunistyczna rozsypała się, Moskwa była bezsilna, Zachód zszokowany, ale i gotów do pomocy – trzeba było to tylko wykorzystać. Rząd jakby tego wszystkiego nie widział”[13].

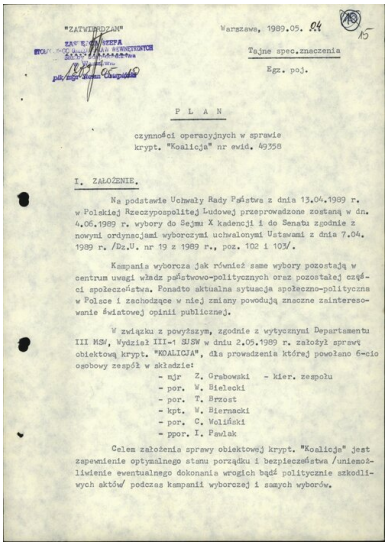

"ZATWIERDZAM"

Warszawa, 1989.05. 84

Tajne spec.znaczenia

Egz. poj.

P L A N

czynności operacyjnych w sprawie krypt. "Koalicja" nr ewid. 49358

I. ZAŁOŻENIE.

Na podstawie Uchwały Rady Państwa z dnia 13.04.1989 r. w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej przeprowadzone zostaną w dn. 4.06.1989 r. wybory do Sejmu X kadencji i do Senatu zgodnie z nowymi ordynacjami wyborczymi uchwalonymi Ustawami z dnia 7.04. 1989 r. /Dz.U. nr 19 z 1989 r., poz. 102 i 103/.

Kampania wyborcza jak również same wybory pozostają w centrum uwagi władz państwowo-politycznych oraz pozostałej części społeczeństwa. Ponadto aktualna sytuacja społeczno-polityczna w Polsce i zachodzące w niej zmiany powodują znaczne zainteresowanie światowej opinii publicznej.

W związku z powyższym, zgodnie z wytycznymi Departamentu III MSW, Wydział III-1 SUSW w dniu 2.05.1989 r. założył sprawę obiektową krypt. "KOALICJA", dla prowadzenia której powołano 6-cio osobowy zespół w składzie:

- mjr Z. Grabowski - kier. zespołu
- por. W. Bielecki
- por. T. Brzost
- kpt. W. Siermacki
- por. C. Woliński
- ppor. I. Pawlak

Celem założenia sprawy obiektowej krypt. "Koalicja" jest zapewnienie optymalnego stanu porządku i bezpieczeństwa /uniemożliwienie ewentualnego dokonania wrogich bądź politycznie szkodliwych aktów/ podczas kampanii wyborczej i samych wyborów.

***Plan czynności operacyjnych w sprawie krypt. "Koalicja" nr ewid. 49358* (s. 1), 4 maja 1989. Z zasobu IPN**

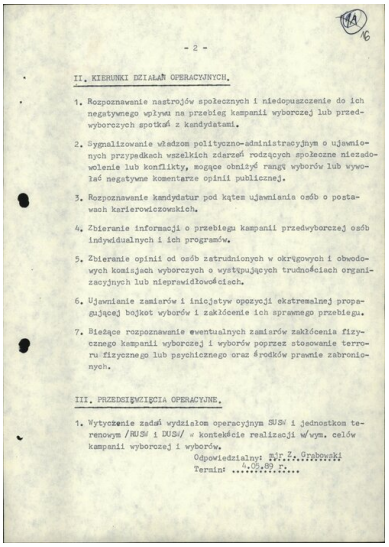

- 2 -

II. KIERUNKI DZIAŁAŃ OPERACYJNYCH.

1. Rozpoznawanie nastrojów społecznych i niedopuszczenie do ich negatywnego wpływu na przebieg kampanii wyborczej lub przedwyborczych spotkań z kandydatami.
2. Sygnalizowanie władzom polityczno-administracyjnym o ujawnionych przypadkach wszelkich zdarzeń rodzących społeczne niezadowolenie lub konflikty, mogące obniżyć rangę wyborów lub wywołać negatywne komentarze opinii publicznej.
3. Rozpoznawanie kandydatur pod kątem ujawniania osób o postawach karierowiczowskich.
4. Zbieranie informacji o przebiegu kampanii przedwyborczej osób indywidualnych i ich programów.
5. Zbieranie opinii od osób zatrudnionych w okręgowych i obwodowych komisjach wyborczych o występujących trudnościach organizacyjnych lub nieprawidłowościach.
6. Ujawnianie zamiarów i inicjatyw opozycji ekstremalnej propagującej bojkot wyborów i zakłócenie ich sprawnego przebiegu.
7. Bieżące rozpoznawanie ewentualnych zamiarów zakłócenia fizycznego kampanii wyborczej i wyborów poprzez stosowanie terroru fizycznego lub psychicznego oraz środków prawnie zabronionych.

III. PRZEDSIĘWZIĘCIA OPERACYJNE.

1. Wytyczenie zadań wydziałom operacyjnym SUSW i jednostkom terenowym /RUSW i DUSW/ w kontekście realizacji w/wym. celów kampanii wyborczej i wyborów.
   Odpowiedzialny: mjr Z. Grabowski
   Termin: 4.05.89 r.

***Plan czynności operacyjnych w sprawie krypt. "Koalicja" nr ewid. 49358* (s. 2), 4 maja 1989. Z zasobu IPN**

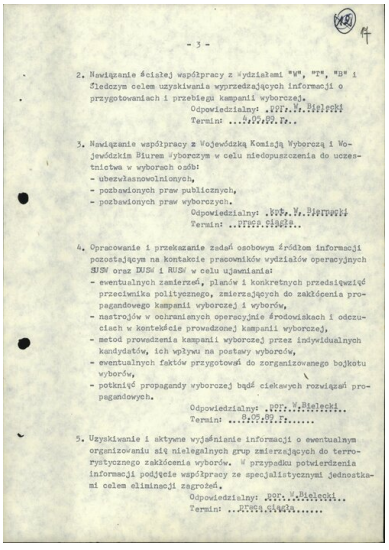

- 3 -

2. Nawiązanie ścisłej współpracy z Wydziałami "W", "T", "B" i śledczym celem uzyskiwania wyprzedzających informacji o przygotowaniach i przebiegu kampanii wyborczej.
   Odpowiedzialny: por. W. Bielecki
   Termin: 4.05.89 r.
3. Nawiązanie współpracy z Wojewódzką Komisją Wyborczą i Wojewódzkim Biurem Wyborczym w celu niedopuszczenia do uczestnictwa w wyborach osób:
   - ubezwłasnowolnionych,
   - pozbawionych praw publicznych,
   - pozbawionych praw wyborczych.
   Odpowiedzialny: por. W. Bielecki
   Termin: praca ciągła
4. Opracowanie i przekazanie zadań osobowym źródłom informacji pozostającym na kontakcie pracowników wydziałów operacyjnych SUSW oraz DUSW i RUSW w celu ujawniania:
   - ewentualnych zamierzeń, planów i konkretnych przedsięwzięć przeciwnika politycznego, zmierzających do zakłócenia propagandowego kampanii wyborczej i wyborów,
   - nastrojów w ochranianych operacyjnie środowiskach i odczuciach w kontekście prowadzonej kampanii wyborczej,
   - metod prowadzenia kampanii wyborczej przez indywidualnych kandydatów, ich wpływu na postawy wyborców,
   - ewentualnych faktów przygotowań do zorganizowanego bojkotu wyborów,
   - potknięć propagandy wyborczej bądź ciekawych rozwiązań propagandowych.
   Odpowiedzialny: por. W. Bielecki
   Termin: 8.05.89 r.
5. Uzyskiwanie i aktywne wyjaśnianie informacji o ewentualnym organizowaniu się nielegalnych grup zmierzających do terrorystycznego zakłócenia wyborów. W przypadku potwierdzenia informacji podjęcie współpracy ze specjalistycznymi jednostkami celem eliminacji zagrożeń.
   Odpowiedzialny: por. W. Bielecki
   Termin: praca ciągła

***Plan czynności operacyjnych w sprawie krypt. "Koalicja" nr ewid. 49358* (s. 3), 4 maja 1989. Z zasobu IPN**

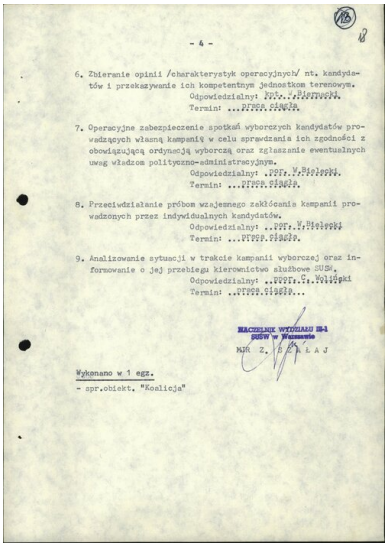

- 4 -

6. Zbieranie opinii /charakterystyk operacyjnych/ nt. kandydatów i przekazywanie ich kompetentnym jednostkom terenowym.
Odpowiedzialny: kpt. W.Biernacki
Termin: ...praca ciągła.

7. Operacyjne zabezpieczenie spotkań wyborczych kandydatów prowadzących własną kampanię w celu sprawdzania ich zgodności z obowiązującą ordynacją wyborczą oraz zgłaszanie ewentualnych uwag władzom polityczno-administracyjnym.
Odpowiedzialny: ..por. W.Bielecki
Termin: ...praca ciągła...

8. Przeciwdziałanie próbom wzajemnego zakłócania kampanii prowadzonych przez indywidualnych kandydatów.
Odpowiedzialny: ..por. W.Bielecki
Termin: ...praca ciągła.

9. Analizowanie sytuacji w trakcie kampanii wyborczej oraz informowanie o jej przebiegu kierownictwo służbowe SUSW.
Odpowiedzialny: ..ppor. C. Woliński
Termin: ..praca ciągła...

NACZELNIK WYDZIAŁU III-1
SUSW w Warszawie
MJR Z. ŚCAŁAJ

Wykonano w 1 egz.
- spr.obiekt. "Koalicja"

***Plan czynności operacyjnych w sprawie krypt. "Koalicja" nr ewid. 49358* (s. 4), 4 maja 1989. Z zasobu IPN**

Działacze partii zwracali uwagę na to, że system się walił. W związku z tym wszelkie umowy ze strukturami, które się rozpadają, nie powinny obowiązywać. Według Moczulskiego

> „[…] komuniści byli w szoku wywołanym klęską wyborczą. Było jednak jasne, że nie będą w tym stanie trwać w nieskończoność. Zachowana została cała struktura partii”[14].

Od października 1989 do stycznia 1990 r. członkowie KPN prowadzili akcję zajmowania budynków zdyskredytowanych organizacji politycznych. Opowiadali się za konfiskatą mienia Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego i Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej. Organizowali też pikiety i blokady sowieckich baz wojskowych, skandując hasło „Sowieci do domu”. Chcieli

doprowadzić do stworzenia odpowiednich warunków dla kształtującego się społeczeństwa obywatelskiego.

W końcu partia Moczulskiego stała się znaczną siłą opozycyjną. W niepodległej Polsce podjęła działalność polityczną, przy czym nie zmieniła nazwy ani haseł. Udział w wyborach z 4 czerwca 1989 r. zaowocował w następnych latach. W maju 1990 r. podczas wyborów samorządowych KPN zdobyła około pięćdziesięciu mandatów w całym kraju. W pierwszych wolnych wyborach parlamentarnych z 27 października 1991 r. kandydaci KPN uzyskali 7,5 proc. głosów. Tym samym konfederacja wprowadziła do Sejmu RP pierwszej kadencji kilkudziesięciu posłów.

Szczecin, manifestacja członków KPN, 7 listopada 1989 r. Fotografia wykonany przy pomniku „Wdzięczności dla Armii Radzieckiej”, który znajdował się (do 2017 r.) przy skrzyżowaniu Al. Papieża Jana Pawła II, al. Wyzwolenia, al. Niepodległości i Pl. Żołnierza Polskiego. Fot. z zasobu IPN

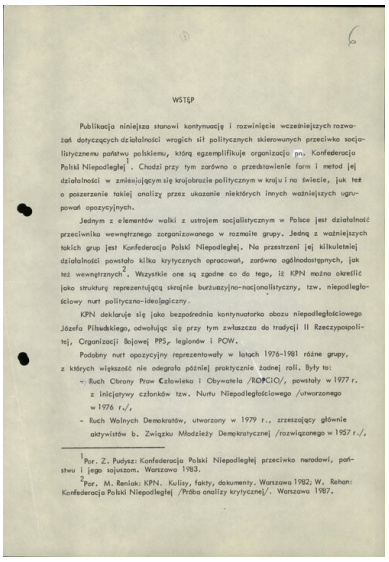

WSTĘP

Publikacja niniejsza stanowi kontynuację i rozwinięcie wcześniejszych rozważań dotyczących działalności wrogich sił politycznych skierowanych przeciwko socjalistycznemu państwu polskiemu, którą egzemplifikuje organizacja pn. Konfederacja Polski Niepodległej[1]. Chodzi przy tym zarówno o przedstawienie form i metod jej działalności w zmieniającym się krajobrazie politycznym w kraju i na świecie, jak też o poszerzenie takiej analizy przez ukazanie niektórych innych ważniejszych ugrupowań opozycyjnych.

Jednym z elementów walki z ustrojem socjalistycznym w Polsce jest działalność przeciwnika wewnętrznego zorganizowanego w rozmaite grupy. Jedną z ważniejszych takich grup jest Konfederacja Polski Niepodległej. Na przestrzeni jej kilkuletniej działalności powstało kilka krytycznych opracowań, zarówno ogólnodostępnych, jak też wewnętrznych[2]. Wszystkie one są zgodne co do tego, iż KPN można określić jako strukturę reprezentującą skrajnie burżuazyjno-nacjonalistyczny, tzw. niepodległościowy nurt polityczno-ideologiczny.

KPN deklaruje się jako bezpośrednia kontynuatorka obozu niepodległościowego Józefa Piłsudskiego, odwołując się przy tym zwłaszcza do tradycji II Rzeczypospolitej, Organizacji Bojowej PPS, legionów i POW.

Podobny nurt opozycyjny reprezentowały w latach 1976-1981 różne grupy, z których większość nie odegrała później praktycznie żadnej roli. Były to:

- Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela /ROPCiO/, powstały w 1977 r. z inicjatywy członków tzw. Nurtu Niepodległościowego /utworzonego w 1976 r./,
- Ruch Wolnych Demokratów, utworzony w 1979 r., zrzeszający głównie aktywistów b. Związku Młodzieży Demokratycznej /rozwiązanego w 1957 r./,

[1] Por. Z. Pudysz: Konfederacja Polski Niepodległej przeciwko narodowi, państwu i jego sojuszom. Warszawa 1983.
[2] Por. M. Reniak: KPN. Kulisy, fakty, dokumenty. Warszawa 1982; W. Rehan: Konfederacja Polski Niepodległej /Próba analizy krytycznej/. Warszawa 1987.

Publikacja niniejsza stanowi kontynuację i rozwinięcie wcześniejszych rozważań dotyczących działalności wrogich sił politycznych skierowanych przeciwko socjalistycznemu państwu polskiemu, którą egzemplifikuje organizacja pn. Konfederacja Polski Niepodległej **(...), z: Zbigniew Pudysz, Jerzy Karpacz, *KONFEDERACJA POLSKI NIEPODLEGŁEJ ciąg dalszy*, MSW (PRL), Warszawa 1989. Z zasobu IPN**

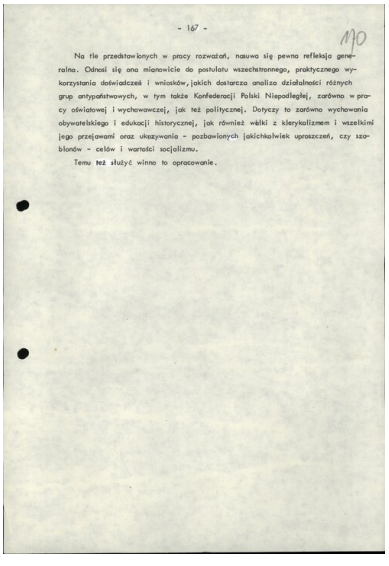

- 167 -

Na tle przedstawionych w pracy rozważań, nasuwa się pewna refleksja generalna. Odnosi się ona mianowicie do postulatu wszechstronnego, praktycznego wykorzystania doświadczeń i wniosków, jakich dostarcza analiza działalności różnych grup antypaństwowych, w tym także Konfederacji Polski Niepodległej, zarówno w pracy oświatowej i wychowawczej, jak też politycznej. Dotyczy to zarówno wychowania obywatelskiego i edukacji historycznej, jak również walki z klerykalizmem i wszelkimi jego przejawami oraz ukazywania - pozbawionych jakichkolwiek uproszczeń, czy szablonów - celów i wartości socjalizmu.

Temu też służyć winno to opracowanie.

(...) ***nasuwa się pewna refleksja generalna... wykorzystania doświadczeń i wniosków, jakich dostarcza analiza... różnych grup antypaństwowych, w tym*** **[KPN]** ***w pracy oświatowej i wychowawczej, jak też politycznej. Dotyczy to zarówno wychowania obywatelskiego i edukacji historycznej... walki z klerykalizmem... ukazywania... celów i wartości socjalizmu*****, z: Zbigniew Pudysz, Jerzy Karpacz,** ***KONFEDERACJA POLSKI NIEPODLEGŁEJ ciąg dalszy*****, MSW (PRL), Warszawa 1989. Z zasobu IPN**

Tekst pochodzi z numeru 4/2019 „Biuletynu IPN”

[1] Dokument nr 51, Artykuł redakcyjny KPN – *My pierwsza brygada, szaleńcy*, zamieszczony na łamach pisma „Opinia Krakowska”, [w:] *Konfederacja Polski Niepodległej w Krakowie w latach 1979–1990. Wybór dokumentów*, oprac. M. Kasprzycki, Kraków 2009, s. 152.

[2] Dokument nr 3, *Deklaracja ideowa powołująca Konfederację Polski Niepodległej*, [w:] *ibidem*, s. 52.

[3] Cyt. za: P. Wierzbicki, *Konfederacja Polski Niepodległej – model opozycyjności*, [w:] *Konfederacja Polski Niepodległej na drodze do wolności*, red. M. Wenklar, Kraków 2011, s. 14.

[4] L. Moczulski, *Trzy horyzonty*, [w:] idem, *Czas nadziei, czas goryczy. Wybór tekstów politycznych 1973–1993*, Warszawa 1995, s. 169.

[5] *Krajobraz przed bitwą* (1987) [wywiad z Leszkiem Moczulskim], https://bit.ly/2NHE5Mw [dostęp: 14 III 2019 r.].

[6] Dokument 44. *Rezolucja Rady Naczelnej Polskiej Partii Niepodległościowej w związku z rozmowami dotyczącymi „okrągłego stołu” z 17 IX 1988 r.*, [w:] *Okrągły Stół: dokumenty i materiały*, t. 1, red.

W. Borodziej, A. Garlicki, Warszawa 2004, s. 197.

[7] Dokument 93. *Oświadczenie „Solidarności Walczącej" w sprawie bieżących problemów politycznych z 22 I 1989 r.*, [w:] *Okrągły Stół…*, t. 1, s. 367.

[8] *Program Konfederacji Polski Niepodległej uchwalony przez III Kongres* (1989), https://bit.ly /2Tw5TJ0 [dostęp: 14 III 2019 r.].

[9] K. Król, *Nasz komentarz. Kampania wyborcza*, „Gazeta Polska" 1989, nr 57, s. 1.

[10] Cyt. za: P. Wierzbicki, *Konfederacja Polski Niepodległej…*, s. 51.

[11] M. Sieradzan, A. Then, *Po wyborach. Rozmowa z Leszkiem Moczulskim*, „Nowa Gazeta" 1989, nr 2, s. 1.

[12] L. Moczulski, *Bez wahania*, Kraków 1993, s. 199–200.

[13] *Ibidem*, s. 204.

[14] *Ibidem*, s. 205.

COFNIJ SIĘ